

Sygn. akt VI ACz 324/20

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 3 maja 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia – Maciej Kowalski

Sędziowie:

– Dorota Tyrąła

– Dagmara Olczak – Dąbrowska (del.)

po rozpoznaniu w dniu 3 maja 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania M. J.

z udziałem Prezydenta m. W.

w przedmiocie zgromadzenia

na skutek zażalenia wnioskodawcy M. J.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 maja 2020r.

sygn. akt IV Ns 47/20

p o s t a n a w i a :

oddalić zażalenie.

Dagmara Olczak- Dąbrowska

Maciej Kowalski

Dorota Tyrąła

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił odwołanie M. J. od zakazu zgromadzenia. Sąd Okręgowy uznał, że pismo z 28 kwietnia 2020r. skierowane przez Urząd m. W. do M. J. należało potraktować jako decyzję w rozumieniu ustawy - Prawo o zgromadzeniach, od której przysługuje odwołanie.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do organizacji zgromadzenia z uwagi na przesłankę zagrożenia życia i zdrowia ludności, o której mowa w art. 14 ust. 2 tejże ustawy. Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy powołał się na, wydane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 46 a i 46 b ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID – 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, rozporządzenie z dnia 19 kwietnia 2020r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, w którego §1 ustalono, iż obszarem, na którym wystąpiła stan epidemii wywołany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 jest obszar całego kraju.

W zażaleniu na powyższe postanowienie wnioskodawca M. J. zarzucił naruszenie:

- art. 6 k.c. poprzez błędną kwalifikowaną wykładnię ciężaru dowodu, a to poprzez uznanie, iż organ nie ma obowiązku przeprowadzenia dowodu na okoliczność istnienia realnego, faktycznego zagrożenia określonego w Art. 14 ust. 2 ustawy - Prawo o zgromadzeniach, a nadto poprzez uznanie, iż doniesienia medialne mogą stanowić dowód okoliczności faktycznych,
- art. 14 ust. 2 ustawy - Prawo o zgromadzeniach poprzez błędną kwalifikację pojęcie „może zagrażać życiu i zdrowiu ludzi (...) w znacznych rozmiarach”, a to poprzez przyjęcie, iż stosunkowo mało prawdopodobna okoliczność możliwa do wyeliminowania zwykłymi, powszechnie dostępnymi i powszechnie znanymi środkami ostrożności może stanowić przesłankę do zakazania pokojowej demonstracji, a ponadto poprzez uznanie, iż przesłanka taka może być hipotetyczna,
- art. 46 ust. 4 pkt 4 oraz art. 46a i 46b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych poprzez wadliwe zastosowanie, a to poprzez uznanie, iż „zgromadzenie ludności” określone w ustawie może ustanowić delegację dla rozporządzenia do usunięcia uprawnień wynikających z innych ustaw - podczas gdy prawidłowa wykładnia gradacji aktów prawnych nakazuje uznanie, iż niedopuszczalne jest uchylene uprawnień ustawowych aktem niższego rzędu jakim jest rozporządzenie,
- art. 57 Konstytucji poprzez błędną wykładnię, a to poprzez przyjęcie, iż „ustawy” mogą ograniczać prawo do pokojowego zgromadzania się podczas gdy w treści aktu prawnego wynika, iż uprawnienia do ograniczenia prawa do pokojowego zgromadzania się muszą wynikać z (jednej) ustawy,

- art. 233 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 7 Konstytucji oraz w związku z art. 7 ust. 1 i 2 Konstytucji poprzez pominięcie a to poprzez uznanie iż możliwe jest zastosowanie przepisu rangi rozporządzenia wydanego bez delegacji ustawowej w sposób sprzeczny z delegacją konstytucyjną a to w ten sposób iż za zgodne za prawem uznaje wydanie zakazu zgromadzeń wskazanych w art. 57 konstytucji pomimo, że Konstytucja w sposób precyzyjny definiuje, iż w przypadku stanu klęski żywiołowej możliwe jest ograniczenie praw chronionych Konstytucją, ale nie wymienia wśród tych prawa do pokojowego zgromadzenia się nawet pomimo ogłoszenie stanu klęski żywiołowej, co oznacza, że Konstytucja nie przewiduje uprawnienia Rady Ministrów do ustanowienia zakazu co do prawa określonego w art. 57 Konstytucji,
- art. 228 § 1 k.p.c. poprzez błędne zastosowanie, a to poprzez ustalenie stanu zagrożenia bez przeprowadzenia dowodów na przedmiotową okoliczność,
- art. 379 § 5 k.p.c., tj. nieważność postępowania poprzez uniemożliwienie stronie udziału w postępowaniu wskutek doręczenia wezwania na rozprawę w terminie uniemożliwiający stawiennictwo na rozprawę.

Wniósł o uchylenie zakazu zgromadzenia wyrażonego pismem z dnia 30 kwietnia 2020 r. oraz o zasądzenie od organu na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie jest uzasadniony podniesiony w nim zarzut pozbawienia wnioskodawcy możliwości obrony jego praw na skutek uniemożliwienia mu udziału w postępowaniu wobec doręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy przed Sądem Okręgowym w terminie uniemożliwiający jego stawiennictwo. Z art. 16 ust. 2 ustawy - Prawo o zgromadzeniach wynika, tak organizator zgromadzenia, jak i organ gminy zawiadamiani są o terminie rozprawy za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Z art. 14 ust. 3 wynika natomiast, że Sąd Okręgowy rozpoznaje odwołanie od decyzji o zakazie zgromadzenia niezwłocznie, nie później niż w terminie 24 godzin od wniesienia odwołania. Pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw rozpatrywać należy przy uwzględnieniu powyższych regulacji.

W niniejszej sprawie rozprawa przed Sądem Okręgowym w dniu 2 maja 2020r. wyznaczona została zarządzeniem z dnia 1 maja 2020r. W wykonaniu tego zarządzenia wnioskodawcy na wskazany przezeń adres mailowy wysłane zostało zawiadomienie o terminie rozprawy w dniu 1 maja 2020 r. o godz. 18.30.

Wbrew zarzutom zażalenia wnioskodawca miał zatem fizyczną możliwość stawienia się na rozprawę wyznaczoną na dzień 2 maja 2020r. godz. 9.00. Jego twierdzenie zawarte w piśmie 2 maja 2020r., że zawiadomienie o rozprawie odebrał w dniu 2 maja 2020r. o godz. 8.20 (k. 65) z uwagi na awarię serwerów w Sądzie Okręgowym w Warszawie pozostały nieudowodnione. W aktach sprawy

znajduje się potwierdzenie wysłania wnioskodawcy zawiadomienia o terminie rozprawy bez jakichkolwiek adnotacji o niemożności doręczenia. Powyższe czyni podniesiony zarzut nieuzasadnionym.

Odnosząc się do pozostałych zrzutów zażalenia w pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 386 § 6 k.p.c. ocena prawna wyrażona w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiąże zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji przy ponownym rozpoznawaniu sprawy. W niniejszej sprawie nie nastąpiła bowiem zmiana stanu prawnego lub faktycznego.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu postanowienia z dnia 1 maja 2020r. wydanego w sprawie V ACz 283/20 uznał, że pismo Urzędu Miasta W. z dnia 30 kwietnia 2020r. - znak sprawy: (...), L.dz.(...)- zawiera minimum elementów decyzji administracyjnej, tj. oznaczenie organu (Urząd m. W.), adresata decyzji czyli stronę (skarżącego M. J.), rozstrzygnięcie w przedmiocie zawiadomienia o zgromadzeniu z dnia 28 kwietnia 2020r. oraz podpis osoby uprawnionej do wydania tego rozstrzygnięcia (podpis identyfikujący autora pisma), a wniesione odwołanie wymaga merytorycznego rozpoznania. Wskazał ponadto, że konieczne jest dokonanie oceny przesłanek wynikających z ustawy Prawo o zgromadzeniach, a także z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020r. poz. 697j.t.), a więc aktów prawnych powołanych w piśmie Urzędu m. W. z dnia 30 kwietnia 2020r. Stanowiskiem tym Sąd Apelacyjny rozpoznający sprawę w obecnym składzie był związany.

Podniesiony w zażaleniu zarzut naruszenia art. 6 k.c. nie jest usprawiedliwiony. Przepis ten reguluje zasadę rozkładu ciężaru dowodu, a więc wskazuje, na której stronie postępowania spoczywa obowiązek dowodzenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i jakie są konsekwencje ich nieudowodnienia. Sąd Okręgowy, rozpoznając odwołanie wnioskodawcy od decyzji zakazującej zgromadzenia, wziął przede wszystkim pod uwagę stan prawny ukształtowany ustawą z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób u ludzi (t.j. Dz.U. 2019, poz. 1239) oraz wydanych na podstawie art. 46a i 46b tej ustawy rozporządzeń wykonawczych Rady Ministrów, a w szczególności rozporządzenia z dnia 19 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 697). Wyjaśnił, że ograniczenia wolności zgromadzeń wynikają nie tylko z ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2018, poz.408 ze zm.), ale również z innych ustaw, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom, porządku publicznego i ochrony zdrowia. Skoro zatem w paragrafie 14 ust. 1 pkt 1 tego ostatecznego rozporządzenia do odwołania zakazuje się organizowania zgromadzeń w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 2019 r. poz. 631), to za bezprzedmiotowe należy uznać wykazywanie przez wnioskodawcę, że możliwe jest przeprowadzenie zgromadzenia z zachowaniem zasad bezpieczeństwa, o których mowa w przepisach wprowadzających stan epidemii. W konsekwencji bezzasadne są zarzuty zażalenia, że Sąd Okręgowy poszukiwał za uczestnika postępowania dowodów na poparcie twierdzeń uzasadniających zakaz zgromadzenia. Oddalenie odwołania wnioskodawcy nastąpiło nie z powodu niewykazania przez niego twierdzeń o możliwości bezpiecznego zorganizowania zgromadzenia, ale ze względu na wprowadzony zakaz zgromadzeń.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 14 ust.2 ustawy Prawo o zgromadzeniach, zgodnie z którym organ gminy wydaje decyzję o zakazie zgromadzenia nie później niż na 96 godzin przed planowaną datą zgromadzenia, jeżeli jego odbycie może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach. Skarżący zarzuca, że przesłanka zagrożenia życia lub zdrowia ma jedynie charakter hipotetyczny, a nie realny, co potwierdza stosunek liczby zakażonych COVID 19 do całej populacji na poziomie 0,002 % oraz niska śmiertelność zakażonych – jedynie 2 %. Powołuje opinie konsultantów krajowych i wojewódzkich w dziedzinie chorób zakaźnych, według których przy zachowaniu środków ostrożności możliwe jest normalne funkcjonowanie społeczeństwa, a przebieg COVID 19 zbliżony jest do grypy, z powodu której statystycznie umiera więcej osób. Z taką argumentacją nie można się zgodzić. W ocenie Sądu Apelacyjnego wprowadzony na obszarze całego kraju stan epidemii jest równoznaczny z zagrożeniem dla życia lub zdrowia ludzi w rozumieniu art. 14 ust. 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach. Należy odwołać się do definicji legalnej epidemii w art. 2 pkt 9 ustawy z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób u ludzi, zgodnie z którą jest to wystąpienie na danym obszarze zakażeń lub zachorowań na chorobę zakaźną w liczbie wyraźnie większej niż we wcześniejszym okresie albo wystąpienie zakażeń lub chorób zakaźnych dotychczas niewystępujących. Należy podkreślić, że stan epidemii jest sytuacją prawną wprowadzoną na danym obszarze w związku z wystąpieniem epidemii w celu podjęcia określonych w ustawie działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych dla zminimalizowania skutków epidemii (art. 2 pkt 22 cyt. ustawy). Z tego względu ocena zakazu zgromadzenia w postaci zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi musi uwzględniać stan prawny ukształtowany przepisami wprowadzającymi stan epidemii bez względu na statystykę zakażeń i ofiar pandemii.

Nietrafne są zarzuty naruszenia art. 46 ust. 4 pkt 4 oraz art. 46a i 46 b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Nie można podzielić wykładni prezentowanej w zażaleniu, według której zgromadzenia ludności, których zakaz może być wprowadzony zgodnie z art. 46 ust. 4 pkt 4 tej ustawy w stanie epidemii nie obejmują zgromadzeń publicznych w rozumieniu ustawy Prawo o zgromadzeniach, a jedynie spotkania grupy osób w celach rekreacyjnych lub rozrywkowych. Osiągnięcie celów, jakie przyświecają wprowadzeniu stanu epidemii, aby było możliwe, wymaga przyjęcia, że zgromadzenia ludności w rozumieniu tego przepisu są kategorią najszerszą obejmującą zarówno zorganizowane zgrupowania takie jak zgromadzenia publiczne, jak i zgrupowania o charakterze spontanicznym. Źródłem ograniczenia wolności zgromadzeń jest art. 46 ust. 4 pkt 4 ustawy z 5 grudnia 2008 r., w którym wymieniono zamknięty katalog ograniczeń wolności i swobód obywatelskich, pozostawiając decyzję o ich wprowadzeniu organowi władzy wykonawczej w drodze rozporządzenia, pozwalając na dostosowanie ograniczeń do aktualnie panujących warunków.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, uznając wniesione zażalenie za nieuzasadnione na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397§ 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji

Dagmara Olczak- Dąbrowska

Maciej Kowalski

Dorota Tyrła